

Ophod bunjevačkih kraljica u Baji

FOTO: STIPAN BALATINAC

6. stranica

Skupština Saveza Hrvata

3. – 4. stranica

Opraštanje osmaša u Budimpešti

10. stranica

Ognjogasci imaju novi dom

11. stranica

Komentar

Kamo s djecom tijekom ljeta?

Rijetko što može tako razveseliti djecu kao kraj školske godine, ali u isto vrijeme i staviti roditelje na muke zbog toga, gdje i što će s djecom raditi preko ljeta doma, bez sigurnosti djece kao kada su u učionici. Nasreću, u našoj okolici djeca već mogu na bilo kakvi kamp prijaviti se i što je velika pozitivna stvar, u zajednici Hrvata u Mađarskoj dijete također ima mnogo mogućnosti na ljetovanje u raznim kampovima hrvatskoga jezika i narodopisa, te su tu i HDS-ovi kampovi na Pagu i ostali školski kampovi, kampovi hrvatskih samouprava, civilnih udruga.

Roditelji već u trenutku prije završavanja školske godine imaju važan zadatak, zajedno s djecom, osmisliti zabavne i sadržajne ljetne programe. Vjerojatno će dva ili tri tjedna svojega godišnjeg iskoristiti u ovom razdoblju školskih praznika i provesti ih potpuno posvećeni djeci, najkarakterističnija su ljetovanja tijekom tih mjeseci. Ali što s ostala dva mjeseca „dječjih praznika“? Ako ste među rijetkima koji se preko ljeta mogu koristiti baka-servisom, vaša su djeca pravi sretnici. Prisjetite se samo vremena otprije dvadesetak godina kada ste vi bili na njihovu mjestu, je li bilo zabavnije i bolje od praznika provedenih s bakom i djedom, pogotovo kada ste iz grada, a baka i djed žive na selu? Djeci je jedan od najboljih mogućnosti provesti vrijeme kod bake, koje i mi sami znamo, sve nam urade, bilo što možemo igrati, uvijek dobijemo slatkiše, čak i palačinke nam peku u najvećoj vrućini, kada bi nam rekla mama: ne.

U ostalo vrijeme školskih praznika s djecom napravite okvirni dnevni plan koji će uključivati raspored njihovih obveza i slobodnoga vremena kako ne bi prepadnuti silnim slobodnim vremenom gubili većinu dana. Preko praznika im možete dopustiti da kasnije idu na spavanje i da se kasnije bude, ali neka dnevni plan aktivnosti počne već od ustajanja, spremanja postelje, pripreme doručka, sitnih kućanskih obveza...

Ako pak djeca ostaju sama kod kuće dok ste vi na poslu, bilo bi dobro zamoliti susjede da ih povremeno pogledaju i uvjere se da je sve u redu – osjećat ćete olakšanje jer su ipak pod nekim nadzorom.

Ramona Štivić

Glasnikov tjedan

koji svojevrijem gomilaju zemaljska dobra na svome stolu. Bankovni računi, kuće, stanovi, vikendice, prekomjerna primanja isplivavaju svakoga dana na svjetlo javnosti, i obični smrtnici ne mogu nego začuđeno gledati što se to događa oko njih i kako se vladaju oni kojima su oni dali svojim glasom politički položaj. Ovih dana čitam kako izgleda život političara u Švedskoj. Možda je i narečeni napis tek u službi politike. Ne

znam? Ali se kazuje da je švedsko društvo jedno od najuređenijih i najdemokratskijih društava svijeta. Naime, čitam kako Švedska ne nudi nikakav luksuz ili povlastice svojim političarima. Bez službenih automobila ili privatnih vozača, švedski ministri i parlamentarci putuju u prepunim autobusima i vlakovima, baš kao i građani koje zastupaju, piše brazilska novinarka dodaje kako političari u Švedskoj nemaju pravo na zastupnički imunitet, pa im se može suditi kao i svakoj drugoj osobi. Rade u uredima manjim od osam četvornih metara. A švedski birači kazuju kako su oni ti koji plaćaju političare i ne vide razloga da im pružaju luksuzan život. U Švedskoj političari koji se usuđuju potrošiti javni novac na taksi, umjesto da se voze vlakom, završavaju na naslovnicama novina. Čak i predsjednik parlamenta do-

biva karticu za korištenje javnog prijevoza, samo premijer ima pravo na trajno korištenje automobila i osobno osiguranje. Švedski parlamentarci žive u malim stanicama u glavnome gradu, gdje peru i glačaju vlastitu odjeću u praonicama rublja. To se može činiti skromnim za toliko istaknute ljude, ali zapravo je znatno bolje nego što je nekad bilo, kazuju švedski birači. Nitko od zaposlenika u javnom životu ne zarađuje veliku plaću, plaća je za članove Riksdaga (parlamenta) oko dva puta veća od plaće učitelja osnovne škole. Dodaje se da općinski dužnosnici ne zarađuju ni plaću niti imaju pravo na ured, a rade dragovoljno od kuće.

„Godine 1766. javni pristup službenim vladinim dokumentima postao je ustavnim pravom za sve građane, sadržano u posebnom poglavlju Zakona o slobodi medija u Švedskoj.“

I u pravosudnom je sustavu logika ista, nema sudaca koji imaju pravo na službena vozila, tajnice ili povlastice. Oni koji su na vlasti mogu biti pozvani na odgovornost, a sve informacije moraju biti dostupne javnosti. Godine 1766. javni pristup službenim vladinim dokumentima postao je ustavnim pravom za sve građane, sadržano u posebnom poglavlju Zakona o slobodi medija u Švedskoj.

U Švedskoj je u svakom trenutku moguće pratiti izdatke ministara, predstavnika i sudaca; pročitati premijerovu prijavu o porezu na dohodak; provjeriti troškove povjerenika nacionalne policije ili vrhovnog zapovjednika oružanih snaga; pratiti kako javne agencije troše porez; i pratiti postupke, prijedloge i službene odluke koje donose vlasti bilo koje razine vlasti, piše brazilska novinarka Wallin.

U nešto više od 100 godina Švedska se iz siromašnoga poljoprivrednog društva pretvorila u jednu od najbogatijih, socijalno najpravednijih i najmanje korumpiranih zemalja u svijetu, gdje nitko nije iznad drugih, zaključuje novinarka.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Savezov Predsjedništvu dane smjernice za sastavljanje državne liste

Predsjednik Saveza Joso Ostrogonac kazao je da se Predsjedništvo neće miješati u volju članstva Saveza u regijama. Članstvo u pojedinim regijama na svojim skupovima može odabrati i predložiti kandidate za državnu listu Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Prema odluci Predsjedništva, ovogodišnja je skupština Saveza Hrvata u Mađarskoj održana u pomurskom Serdahelu 26. svibnja u prostorijama Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“. Od registriranih članova, prema popisu nazočnih, na skupštini je pribivao 71 član iz Bačke, Baranje, Gradišća, Podravine i Pomurja.

Od osam članova Predsjedništva, osim predstavnika podravske i peštanske regije, njih šest bilo je na skupštini, kao i troje članova Nadzornog odbora (Mijo Štandovar, predsjednik, Robert Ronta, Martin Kubatov). Budući da skupština u zakazano vrijeme nije imala kvorum, ona je s istim dnevnim redom na istome mjestu sazvana pola sata kasnije.

Sjednicu Skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj otvorio je predsjednik Joso Ostrogonac zahvaljujući nazočnima na odazivu, a domaćinima na osiguranju mjesta za održavanje skupštine. Stjepan Tišler, serdahelski načelnik, zaželio je dobrodošlicu svim gostima i pozvao ih da se upoznaju s naseljem. Pozdrave Mladena Andričića, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, prenio je, te im se pridružio počasni konzul Republike Hrvatske u Kaniži dr. Atila Kos. Nakon toga započela je sjednica uobičajenim slijedom, prijedlogom i glasovanjem o zapisničaru i ovjerviteljima, odnosno o dnevnom redu. Međutim, na pitanje koliko ima nazočnih nije bilo odgovora, te je upitan pravnik *dr. Kolos Kovács Harci* može li se tako skupština održati. Odgovorio je da ne može. Prišlo se utvrđivanju broja nazočnih, što je potrajalo gotovo pola sata. Zatim je skupština ponovno počela. Predložen je dnevni red s dopunama, naime predsjednik Ostrogonac je predložio još dvije točke dnevnoga reda, izmjenu Statuta, odnosno utemeljenje Disciplinskog odbora. Na postavljeno pitanje zbog čega nije unaprijed dostavljen materijal o izmjeni Statuta Ostrogonac je odgovorio kako su pozivnice poslane prije negoli se doznalo da Statut treba mijenjati zbog zakonskih propisa. Izvješće o radu i financijama, te o neprofitnom djelovanju u 2018. godini, odnosno plan rada i proračun za 2019. godinu bili su priloženi uz pozivnicu, a i objavljeno je u 19. broju Hrvatskoga glasnika (9. svibnja 2019.).

Oko navedenih točaka dnevnoga reda nije bilo veće rasprave, pa su oni prihvaćeni jednoglasno. Kod financijskog izvješća Stjepan Blažetin postavio je pitanje što bi se moglo napraviti s dobitnim novcima od prodaje nekretnine u Ulici Nagymező, gdje je bilo Savezovo sjedište (bivša Croaticina zgrada) u kojoj je i Savez imao vlasništvo. Taj je iznos od 15 milijuna forinta u pričuvu a predloženo je da se uloži u državne obveznice. U svezi s tim je

zapitan pravnik, koji reče da za to ima mogućnosti, ali tu djelatnost treba uvrstiti u Savezov Statut.

Na početku rasprave o predstojećim izborima za manjinska samoupravna tijela, predsjednik je zahvalio članovima Predsjedništva na radu u vezi s pripremama narodnosnih izbora jer su više puta konzultirali s regionalnim zajednicama. Zahvaljujući tomu na državnoj će listi krenuti iz svih regija više kandidata u Savezovim bojama. Predsjednik Joso Ostrogonac je zatražio od Skupštine da opunomoci Predsjedništvo za sastavljanje državne liste. Međutim, prije nego što je prijedlog stavljen na glasovanje, postavljena su pitanja u svezi s uvjetima kandidature.

Uglavnom su navedeni već poznati uvjeti: kandidat treba biti član Saveza Hrvata, priznata osoba i dobro govoriti hrvatski jezik. Predsjednik Ostrogonac je pred skupštinu iznio odluku (Odluka br.:18/2018.) Predsjedništva donesenu 8. prosinca 2018. u Mišljenju na zatvorenoj sjednici prema kojem Savezovi članovi koji su plaćeni suradnici ustanova u održavanju Hrvatske državne samouprave, ne mogu biti članovi HDS-ove Skupštine. Stjepan Blažetin pročitavši odluku Predsjedništva „Onaj tko je HDS-ov plaćeni suradnik ne može biti zastupnikom njegove Skupštine.“ – kazao je da trenutno HDS preko svojih ustanova i tvrtka zapošljava oko 170-180 osoba. Prihvaćanjem ovoga prijedloga njima bi se uskratila mogućnost da postanu zastupnici HDS-ove Skupštine, a upravo su među njima najaktivniji članovi hrvatske zajednice u Mađarskoj. Upitan, pravnik je kazao da civilna udruga ne može odlučiti o sukobu interesa zaposlenika ustanova i firmi HDS-a jer to nije u njezinoj nadležnosti.

Gabor Győrfvári se zapitao tko su sve „plaćeni“ po ovoj odluci, i tko se sve nalazi na platnoj listi HDS-ova Ureda, ustanova i tvrtka. Govorilo se o sukobu interesa, ali su neki članovi upozorili da po važećoj zakonskoj normi sukoba interesa nema. Neki rekoše kako je to moralno pitanje. Govorilo se i o tome da li samo Savezov član može biti na listi te kako prijem novoga člana u udrugu mora potvrditi Skupština. Neki su smatrali da se time ograničavaju jednaka prava članstva pri njihovoj kandidaturi, drugi su smatrali da takvu odluku Skupština ne može donijeti jer svaki član ima pravo krenuti na izborima. Sasvim je drugo pitanje na

Dio nazočnih

koji će se način poslodavac odnositi prema svome djelatniku u slučaju da bude izabran Treći su zastupali stajalište kako na državnoj listi Saveza Hrvata ne trebaju biti zaposlenici ustanova i poduzeća HDS-a niti njihovi voditelji.

Nakon poduze rasprave prišlo se glasovanju o trima prijedlozima.

Prema prijedlogu Branke Blažetin bez ikakvih ograničenja, svaki bi član Saveza Hrvata mogao postati kandidatom za Skupštinu HDS-a i doći na izbornu listu bez obzira da li je djelatnik neke HDS-ove ustanove ili ne. Prijedlog je dobio 4 glasa za, 30 protiv a bilo je 20 suzdržanih. Drugi je prijedlog iznijela Kristina Kraner, prema kojem ni jedan djelatnik Hrvatske državne samouprave i njezinih ustanova ne bi mogao biti kandidat na izbornoj listi za Skupštinu HDS-a. Prijedlog je dobio 24 glasa za, 26 protiv, a bilo je 5 suzdržanih. Treći je prijedlog iznio Stjepan Blažetin, a podržavao ga je i Gábor Győrvári. Oni su predložili da zbog etičkih dvojbi na listu Saveza Hrvata za Skupštinu HDS-a ne stavljaju voditelji HDS-ovih ustanova. Prijedlog je dobio 45 glasova za, 6 protiv, a bilo je 5 suzdržanih. Najviše je glasova dobio treći prijedlog. Prema tome, Skupština Saveza Hrvata je odlučila da osim voditelji HDS-ovih ustanova i poduzeća svi ostali djelatnici mogu biti potencijalni kandidati na listi Saveza Hrvata za Skupštinu HDS-a.

Nakon prihvaćanja prijedloga razvila se rasprava o tome kako poslodavci ustanova i poduzeća, ako žele, unutrašnjim pravilnikom mogu zabraniti zaposlenicima da krenu na izbore. Ukoliko se ne slažu s tim, mogu se obratiti sudu, ali to ne bi bilo poželjno jer, kako je to Vince Hergović formulirao na mađarskom jeziku: „Može poslodavac reći – ako si ti član Skupštine, onda ću te izbaciti, ili izbacit ću te jer nisi napravio ovo ili ono, tko će se onda prihvatiti kandidature? Bilo koga se može izbaciti!“ Ova izjava dočekana je s negodovanjem većine nazočnih.

U daljnjoj raspravi predloženo je i to da se utemelji poseban odbor za izbore i sastavljanje državne liste. Prema drugom prijedlogu, nakon što Predsjedništvo sastavi državnu listu, sazvala bi se (izvanredna) Skupština Saveza Hrvata koja bi je potvrdila, jer nije nevažno tko će biti na listi.

Na pitanje Ivana Gugana da li je u suprotnosti sa Statutom ako Skupština sada odluči da nakon što Predsjedništvo sastavi listu sazove izvanredna skupština. Nazočni je pravnik naglasio da po važećem Statutu Saveza Hrvata Predsjedništvo ima pravo sastaviti listu na što članstvo ni ponovnim sazivanjem skupštine ne može utjecati. Točnije rečeno, prema sadašnjem Savezovu Statutu radilo bi se više o političkoj manifestaciji volje bez pravnih posljedica. Ali je naglasio da Skupština, kao najviše tijelo Saveza Hrvata, ima pravo promijeniti odredbe Statuta, uključivši i ovlasti Predsjedništva. Ukoliko dakle Skupština tako odluči i sastavljanje izborne liste može staviti među svoje nadležnosti.

Pri tome je došlo do žustre rasprave, glede sazivanja skupštine koja bi trebala potvrditi državnu listu. Predlagači sazivanja izvanredne skupštine (Stjepan Blažetin i Gabor Győrvári) koja bi trebala potvrditi izbornu listu zastupali su stajalište o potrebi jačanja demokratskih načela. Naglašavali su da je Savezovo najviše tijelo Skupština, ali ako sastavljanje liste Statut stavlja isključivo među ovlasti Predsjedništva, onda nije jasno čemu se do glasovalo o smjernicama za postavljanje državne liste. Čule su se riječi

Glasovanje

da se „neki“ ljudi bune zato što se bore za svoje pozicije i odugovlače vrijeme.

„Ako se želi o nečemu raspravljati, za to treba vremena, ne može se u pet minuta odlučivati o sljedećih pet godina, budimo odgovorni i nemojmo etikirati ljude. Ja ne govorim ovdje zato što neću biti u Skupštini, niti Gábor govori zato, kao što ni drugi ne govore zato. Pa valjda smo toliko radili u životu da ne ovisimo o tome jesmo li u Skupštini li ne“ – kazao je Stjepan Blažetin. Dodao je: „Ja sam, dao i imao prijedlog koji ste svi izglasovali da voditelji institucija ne budu u Skupštini“. Gabor Győrvári je u svom istupu kazao: „Molim lijepo cijenjenu Skupštinu nemojte to uzeti tako da bi se ja grčevito držao pozicije. Ja sam prihvatio i odluku o izuzeću voditelja institucija, ali u državnoj samoupravi moraju biti kompetentne osobe koje su od strane članstva prihvaćene i imenovane. Ja sam se odrekao prava koje mi po zakonu pripada i sada ovdje povlačim svoj prijedlog o izvanrednom sazivanju skupštine.“

Stjepan Blažetin, i Gabor Győrvári nakon ovoga povukli su svoj prijedlog o sazivanju izvanredne skupštine koja bi trebala potvrditi državnu listu.

Predsjednik Saveza Joso Ostrogonac kazao je da se Predsjedništvo neće miješati u volju članstva Saveza u regijama. Članstvo u pojedinim regijama na svojim skupovima može odabrati i predložiti kandidate za državnu listu Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Predsjedništvo Saveza Hrvata potom će sastaviti listu kandidata za zastupnike buduće HDS-ove Skupštine, a odredit će i redoslijed kandidata na državnoj listi. Prvih 31 na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj bit će budući članovi HDS-ove Skupštine.

Nakon toga je pravnik obrazložio nužnost izmjene Statuta, odnosno utemeljenja Disciplinskog odbora, što su članovi prihvatili, a za članove Odbora, prijedlogom Jose Ostrogonca, Savezova predsjednika, izabrani su: Marija Pilšić, David Gregeš i Joso Šibalin.

Članovi Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj: Joso Ostrogonac, predsjednik, Arnold Barić, potpredsjednik, Marijana Balatinac dr. Al-Emad, regionalna predsjednica Baranjske županije, Angela Šokac Marković, regionalna predsjednica Bačko-kiškunske županije, Jozo Solga, predsjednik Podravine, Edita Horvat Pauković, predsjednica gradišćanske regije, Eva Išpanović, predsjednica Peštanske županije i grada Budimpešte, Enikő Kovács, regionalna predsjednica Zalske županije.

Razgovor s predsjednikom Udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj Josom Ostrogoncem

Nakon održane skupštine Udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj, 25. svibnja u Serdahelu, predsjednik Joso Ostrogonac voljno je odgovorio za naš tjednik na postavljena pitanja.

▮ *Prema izvješću koji je objavljen u tjedniku Hrvatski glasnik, piše da Savez ima 342 registrirana člana, a na skupštini, prema popisu liste nazočnih, imali smo 71, je li to dobar omjer?*

– Mislim da je dobar omjer, ne možemo očekivati da dođu svi, u članstvu ima dosta starijih ljudi, ali oni najaktivniji su bili ovdje, to se vidjelo i na sjednici.

▮ *Koje su glavne stavke proračuna za 2019. godinu?*

– Najvažnije je možda da smo predali natječaj za funkcioniranje, a dobili smo umalo pet milijuna forinta, za neke priredbe jednako kao što je Državni dan Hrvata, a također smo predali natječaj za Veleposlanstvo, i tamo su nam dodijelili sredstva. Imamo ideju da bismo mogli ići i na Europske natječaje, znam da u tome dobro rade u Zali, možda bi dobro bilo malo pozvati se preko granice.

▮ *Bilo je riječi i o onih 15 milijuna forinta što je Savezu isplaćeno za svoje vlasništvo (udio) prodajom nekretnine u Ulici Nagymező, bivše Croaticine zgrade, što je s tim iznosom?*

– To je godinu dana tako, prošle je godine prodana Croaticina zgrada, gdje nam je bilo sjedište. U tome smo imali vlasništvo jer tamo nam je bilo sjedište, ali mi se tom zgradom nikada nismo koristili. Prodajom zgrade Savezu je isplaćen njegov dio. Taj novac nećemo dirati, na skupštini smo imali pametne ideje i zamolio sam pravnik da provjeri kakve mogućnosti imamo, da negdje oročimo. Inače, sjedište će nam i nadalje biti u Croatici, ali sada već u novoj zgradi, ali vlasništvo u tome nemamo.

▮ *Oko izbora je bilo najviše rasprave, predložili ste da skupština opunomoći Predsjedništvo u obavljanju poslova oko izbora i za postavljanje državne liste. Bilo je više pitanja i svezi s uvjetima kandidiranja na državnoj listi?*

– Bilo je žestoko, znao sam ako je riječ o ljudima i o funkcijama, onda je to tako, ali treba da se te stvari raščiste. Najviše se vodila diskusija oko toga hoće li dobiti Predsjedništvo punomoć da odlučuje o budućim izborima o sastavljanju liste, riječ je samo (ponavljam) o državnoj listi, nije riječ o mjesnim i o županijskim izborima, u županijama i u mjestima će sami odlučiti koga žele kandidirati. Rečeno je i to da nećemo nikoga uskratiti, ako je to takva osoba koja je za to prihvatljiva, ne mora biti Savezov član, samo da radi za hrvatstvo, a hoće li se uključiti ili ne, to je njegova stvar. Naravno, volio bih da se učlani, da jačamo našu udruhu. Drugo pak, što je najškakljivije bilo, da je Predsjedništvo donijelo odluku o tome da oni ljudi koji rade, koji su plaćenici (to je ružna riječ), u funkcijama su Državne samouprave, da ne mogu biti kandidati na državnoj listi. Oko toga je bilo rasprave da kako, zbog čega. Tu sam ostao sam jer Predsjedništvo je donijelo odluku o tome, ali dobro, ja kao predsjednik sam tu morao obrazložiti zašto to tako mislimo. Oko tog problema se glasovalo više puta u više varijantama, ali je prošlo s velikom većinom: Predsjedništvo će biti onaj forum, odnosno ono tijelo koje će sastaviti državnu listu. Bilo je riječi da se ponovno sazove Skupština, pa onda da ona odluči ponovno o listi. Možda bi to lijepo izgledalo, to bi bilo demokratski u redu, ali mislim da je vrijeme jako kratko, sad je bilo tu 70 ljudi, pitanje je hoće li preko ljeta doći opet 70 ljudi, a što ako ne prođe naša lista? Onda ćemo izgubiti izbore. To bi trebalo drugačije pripremiti, ja sam siguran, ali u našem promijenjenom statutu to već stoji. Dakle, želim ponoviti, punomoć ima Predsjedništvo, ali Predsjedništvo se nikada ne miješa u to koga hoće kandidirati regija, jer ako udruga ili kolektiv u regiji kaže da to će biti naši zastupnici na listi, to ćemo mi prihvatiti, jedino ako nije baš takva osoba koju ni

ja sam ne bih prihvatio. S te strane mislim da je demokratski.

▮ *Po kojim načelima ćete podijeliti broj zastupnika iz određene regije?*

– O tome još ne bih govorio. Najavio sam da još prije ljeta sazivam Predsjedništvo i onda ćemo konkretno razgovarati o tome što će biti uvjeti, koliko ćemo mandata podijeliti za određenu regiju, kako bi članovi predsjedništva u svojim regijama mogli izvijestiti zajednice i razgovarati o tome koga žele vidjeti na listi s njihove strane. Nakon toga krajem kolovoza ili početkom rujna ćemo sastaviti državnu listu i objaviti javnosti. Tada ćemo govoriti i o personalnim pitanjima, koga želimo za predsjednika, kakve odbore želimo, da vidimo koji će ljudi biti za pravni odbor, recimo bilo bi dobro da imamo tamo jednog pravnik, u odboru za financije, da imamo nekog stručnjaka za financije, što se tiče školstva imamo stručnjake.

▮ *Zasada izgleda da će biti jedna državna lista, barem nemamo informacije da će još neka udruga pokrenuti listu. Mislite li da je jedna lista napredak u narodnosnoj politici ili ne?*

– Naravno, svatko ima pravo postaviti listu, možda će i biti, npr. ima Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva, oni nisu nas potražili za suradnju. Ja nikad nisam volio gledati na one koji su krenuli na drugoj listi, da su opozicija, svi smo jedni, svi smo Hrvati, ali to da smo uspjeli da i Pomurje, a i veliki dio Gradišća nas prihvatiti, mislim da je to dobro. Uvijek smatram da nema smisla ići jedan protiv drugih, nego da imamo jednu zajedničku listu. Inače, i u tom slučaju može biti tzv. oporba, ne moramo mi u Skupštini glasovati automatski, ali što se mene tiče, meni je drago da će Savez voditi tu listu i bit će kao prije deset godina. Da je Savez dobio svoje kandidate na svim mjestima, to pokazuje dobru sliku, što ne znači da smo u svemu jedinstveni, što ne znači da nemamo različita mišljenja, što ne znači da moramo svi isto kolo igrati.

Razgovarala: Bernadeta Blažetin

Ophod bunjevačkih kraljica u Baji

U suorganizaciji KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“, Kulturnog centra bačkih Hrvata i Hrvatske samouprave grada Baje, 10. lipnja, na drugi dan Duhova, organiziran je ophod kraljica, tradicijski duhovski običaj bunjevačkih Hrvata.

Kod Bunjevačke zavičajne kuće

Kraljice, koje je uvježbala umjetnička voditeljica KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“, okupile su se prijepodne u deset sati u Bunjevačkoj zavičajnoj kući na Fancagi gdje su javno prikazale kraljički običaj s prepoznatljivim napjevima. Uslijedio je ophod bajskih bunjevačkih domova na Fancagi i Dolnjaku u pratnji garskoga tamburaškog orkestra „Bačka“. Uz prastare kraljičke napjeve, članice KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“ izvele su i nekoliko plesnih koreografija i pjesama. Pratili smo ih od Bunjevačke zavičajne kuće do doma Bariše Filakovića na Fancagi, gdje su lijepo pogošćene i darivane. Zbog udaljenosti kuća koje su posjetile kraljice, prijevoz im je organiziran gradskim cestovnim turističkim vlakom. Pošto su obišle domove koji su ih pozvali, u ranim popodnevним satima završna javna svečanost održana je u županijskom Domu narodnosti gdje ih je primila i pogostila Hrvatska samouprava grada Baje, odnosno predsjednica Angela Šokac Marković.

U dvorištu doma Bariše Filakovića na Fancagi

druga kraljička skupina koju su organizirali Miroslav i Mirjana Šibalin. Kao što je poznato, običaj kraljica, te ophod domova bunjevačkih i šokačkih Hrvata desetljećima se njeguje i u bunjevačkom naselju Kačmaru, te šokačkom selu Santovu. S. B.

Santovačke šokačke kraljice

Već po tradiciji, na drugi dan Duhova, 10. lipnja, šokačke kraljice obilazile su domove santovačkih Hrvata Šokaca uz prepoznatljive kraljičke napjeve „Od dvora, do dvora...“. Kao i svake godine, najprije su posjetile katolički župni ured gdje ih je primio, pogostio i darivao župnik Imre Polyák. Skupinu od 11 djevojaka, učenice Hrvatske osnovne škole, uvježbale su Marija Žužić Kovač i Katalin Molnar Tomašev, a u odijevanju su im pomagale Vera Dervar Blažev, Anica Prodan Pucher i Marijana Guljaš Orbán. Kraljička skupina: Dorina Jakošević, Johana Kernja, Kinga Orbán, Adel Barna, Sanja Baltin, Barbara Tamaši, Vivien Jakošević, Danijela Rezak, Angelika Kiefer, Dora Orbán i Marina Galić. S. B.

Foto: K. M. T.

Opraštanje osmaša „Miroslava Krležę“ „Di ste, prijatelji moji?“

Još jedan naraštaj koji je proveo osam godina u školskim klupama zajedno, završio osmogodišnje školovanje u Hrvatskoj osnovnoj školi Miroslava Krležę. Opraštanje je održano 14. lipnja 2019. godine. Školsku su aulu napučili učenici, nastavnici, roditelji i gosti. Program je započeo himnama u izvedbi školskoga tamburaškog orkestra čiji su članovi bili i sadašnji osmaši. Nakon pozdravnih riječi sedmog razreda, osmaši su između ostalog otpjevali dalmatinsku pjesmu „Di ste, prijatelji moji“. Tijekom svečanosti ravnatelj škole uručio je brojne diplome najboljima. Poslije su učenici osmog razreda strukom cvijeta i kitom pjesama zahvalili svojim roditeljima, nastavnicima za mnogogodišnji rad i potporu. Snaga ovoga razreda, po riječima njihove razrednice, u njihovu je zajedništvu, slozi i jedinstvu. Većina njih nastavlja svoje školovanje u Gimnaziji Miroslava Krležę. Učenici su se s biranim riječima oprostili od svojih učitelja, roditelja, a posebno od razrednice Marice Dudaš Gyöngyös.

Iz obraćanja učiteljima: „Prije osam godina počela je naša zajednička priča. Našoj prvoj razrednici, učiteljici Evi, možemo zahvaliti da smo naučili čitati i pisati. Popodne nas je čuvala učiteljica Rita, a krajem trećeg razreda morali smo se oprostiti od nje, preuzela nas je učiteljica Ildi. Sati tjelesnog uvijek su bili veseli s profesorom Nikolom, poslije s profesorom Mišom. Na početku petog razreda upoznali smo ozbiljniju stranu školovanja. Za razrednika smo dobili nastavnicu Maricu, a za poslijepodne dobili smo nastavnicu Zsuzsu.

Nastavnica Gabi na satnima hrvatskoga probala nam je po najboljem znanju naučiti gramatiku i književnost, nastavnica Zsanett voljela je glasno govoriti i artikulirati, ali i s ovim nas je naučila na ljepote mađarskog jezika. Nastavnica Mara na satu zemljopisa i biologije nas je često podsjećala da smo mi jedna velika obitelj. Nastavnica Nada, osim engleskoga bila je izvršna karataška učiteljica. Na satima informatike profesora Oszkára naučili smo rabiti paint, a poslije je sastavio odbojkaški tim s djevojkama iz našega razreda.

Na satima profa Csabe smo naučili da se njegovi sati nikada ne smije izostaviti, naravno naučili smo i to kako se pravi sarma. Nastavnica Zsuzsa Kecskés mnogo toga nas je naučila o povijesti. Profesor Surányi s batom za meso pravio je noćne straže u balatonskom kampu, ali i sati etike bili su zabavni.

Foto: MARICA GY. D.

Nastavnica Agi, učiteljica vjeronauka, uvijek se brinula za nas i odvela nas je na sladoled i pizzu. Nastavnica Marta nas je uvijek pripremala na školske programe, muzičko znanje možemo zahvaliti profesor Gergőu, profesor Berci, naš učitelj fizike, nas je naučio što će nam se desiti ako ruku stavimo u utičnicu.

Nastavnici Marici možemo zahvaliti naše znanje iz kemije, nastavnici Ani možemo zahvaliti naše likovno obrazovanje. S profesorom Gáspárom smo se prvi put upoznali na bicikljadi, a poslije nam je bio profesor povijesti, na satima nastavnice Rite uvijek smo dobro razgovarali, a katkad igrali društvene igre.“

Iz obraćanja razrednici Marici Dudaš Gyöngyös: „Ove su godine bile najvažnije u našem dosadašnjem životu. Bili ste ne samo odlična razrednica, nego i odlična nastavnica matematike, iako naš razred iz matematike nije baš bio izvanredan. S vama sati nikada nisu bili dosadni. Možemo vam zahvaliti i naše odlično fizičko zdravlje jer nismo ljenčarili ili smo s vama pješćali, vozili bicikl ili imali jutarnju gimnastiku na Balatonu. Naše je nastupe uvijek pratio Vaš snažni pljesak. Bez Vas nikada ne bismo naučili koliko je dobro ako smo zajednica, od Vas smo dobili toliko ljubavi kao i od svojih roditelja, jako Vas volimo i zahvaljujemo na svemu. Uljepšali ste naš život.“

Krležini osmaši: Bianka Antal, Bende Bárdos, Vivien Bijanka Bošnjak, Dávid Drinóczy, Ivan Dudaš, Viktória Fábián, Petra Fenyvesi, Mirko Romeo Gatai, Míra Gyömbér, Anna Míra Gyöngy, Gizella Anna Hadzsiev, Branko Hahner, Dorina Hilmer, Dóra Horváth, Krisztián Kindla, Dorisz Kovács, Lili Kóhegyi, András Mészáros, Todor Prodanović, Fanni Puskás, Veronika Fružina Ronta, Ilona Éva Sántha, Eszter Fanni Szekeres, Denis Severinac, Péter Végh, Dušan Živković.

Branka Pavić Blažetin

Izložba „Nikola Tesla – Mind from the future“ u Budimpešti

U organizaciji produkcijske kuće Real grupe, u partnerstvu s Hrvatskim društvom likovnih umjetnika i u suradnji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Mađarskoj, u Mađarskom muzeju znanosti, tehnologije i transporta u Budimpešti, 29. svibnja 2019. svečano je otvorena interaktivna, multimedijaska, suvremena izložba „Nikola Tesla – Mind from the future“. Uz glavne nositelje projekta, na čelu s autoricom i kustosicom izložbe Helenom Bulaja Madunić i glavnim izvršnim producentom Krešimirom Renzom Prosolijem, otvorenju izložbe pribivali su veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, kao izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora Gordana Jandrokovića, visokog pokrovitelja ove izložbe u Budimpešti, dr. Balázs Szeneczey, zamjenik načelnika grada Budimpešte, u ime gradonačelnika Istvána Tarlósa, gđa Vera Šimić Jajčinović, viša savjetnica pročelnika Gradskog ureda za kulturu, u ime načelnika grada Zagreba Milana Bandića, te Dávid Vitézy, glavni ravnatelj Mađarskog muzeja znanosti, tehnologije i transporta. Izložba je otvorena za javnost do 1. rujna 2019.

Nakon uspješnog postava u Zagrebu, interaktivna, multimedijaska, i suvremena izložba „Nikola Tesla – Mind from the future“ započela je svoje putovanje, a njezina je prva postaja Budimpešta. Izložba vodi posjetitelje kroz život slavnog vizionara, genija i humanista. No umjesto uobičajenog nizanja njegova izuma, posjetitelje čekaju videoprojekcije, svjetlosne instalacije računalne igre ili hologram, s jednom riječju ono čega ne bi

bilo da nije bilo Nikole Tesle. Za takvu vrst predstavljanja zaslužna je autorica izložbe, umjetnica i povjesničarka umjetnosti Helena Bulaja Madunić, te skupina međunarodnih i hrvatskih umjetnika koji, u Teslinom duhu spajaju znanost i umjetnost, film, skulpturu i tehničke inovacije. Izložba počinje u knjižnici, koja nas vodi u djetinjstvo mladog Nikole Tesle, u njegov život u Smiljanima i Rakovcu (danas Karlovac). U rakovečkoj se gimnaziji Tesla zainteresirao za fiziku, znanost i tehnologiju. Prolazeći kroz knjižničnu sobu, susrećemo se s prirodnim čudima Velebita i Samogradske pećine, što je utjecalo na Nikolu u njegovu budućem radu. Munja, vjetar su ga nadahnuli da se bavi znanostu i da sazna kako može pronaći alternativne načine proizvodnje električne energije, da njegovi izumi budu korisni čovječanstvu. Potom nastavljamo putovanje po Europi... Prvi dio Europe vrti se oko autorskog animiranog filma Mehaničke figure inspirirane Teslom, koji ukazuje na priču iz djetinjstva kada se koristio insektima za izradbu prvoga rotacijskog motora, a ta točka u njegovu životu označila je njegovu budućnost. Drugi je dio Europe njegovo otkrivanje europskih gradova, njegova naobrazba koja je započela u Grazu, pa zatim u Pragu, gdje nije završio svoje visoko obrazovanje, i svoj prvi posao u Bellovoj tvrtki u Budimpešti. Nikola Tesla je u Budimpešti radio kao crtač, što ga je jako iscrpjelo jer nije znao crtati. Radio je na usavršavanju telefona i kreirao telefonsko pojačalo, što je rezultiralo stvaranjem teatrofona – uređaja za zabavu za slušanje opernih proba, predstava i sličnih događaja u čekaonicama. Još je jedna važna stvar u njegovu životu u Budimpešti da je tijekom šetnje kroz park Budimpešta došao do zamisli koja je postala osnova za njegovo naknadno električno napajanje. Nakon budimpeštanskog boravka, Tesla se preselio u Pariz gdje se zaposlio kod europske podružnice tvrtke Thomas Alva Edison, i tako je imao priliku doći u New York, gdje mu je taj čo-

vjek postao glavnim neprijateljem. Ukrcao se na brod u Liverpool, na brodu je svjedok strahota emigracije, i dobio sliku kakav je život u to vrijeme u njujorškim sirotinjskim četvrtima. U prostoriji New Yorka možemo vidjeti život velike populacije imigranata i siromašnih ljudi u sirotinjskim četvrtima toga grada. Edisonova je zamisao bila iskorištavanje doseljenih imigranata kako bi on mogao izgraditi svoje carstvo. U

tom trenutku izgubio je bitku s Teslom zbog patenta žarulja i pozvao Muybridgea na sustvaranje prve komercijalne kinematografije, kinetoscopa. U Testopolisu ulazimo u buduću zamisao o Teslinom savršenom gradu, koji je zapravo razvoj New Yorka pošto je hidroelektrana na Niagari pala. Svjedoci smo isprepletanja Art Deco i Teslinih izuma, koji je u tom razdoblju bio glavni umjetnički jezik New Yorka. Možemo vidjeti izgradnju zgrada Cryslera i Empire Statea, i zamisao za Teslin toranj, koji bi poslije označio njegov bankrot. Nakon teških vremena s obzirom na njega i Westinghousea, Tesla je otišao izolirati se od društva i nastavio raditi na svojim zamislima, koje u to vrijeme nisu bile prihvaćene. Svijet ga je shvaćao kao „ludu“ osobu. U tom razdoblju Tesla je promijenio svoj način života, počeo se družiti samo sa svojim golubovima, a poslije i sam umro u malom stanu. Radio Dream posljednja je prostorija izložbe, gdje nam je predstavljena njegova ostavština, gdje su začete njegove zamisli. Tesline zamisli o laseru inspirirale su znanstvenofantastične romane i filmove poput R-tovi zvijezda ili Zvezdane staze. Nemojte propustiti izložbu!

Kristina Goher

Trenutak za pjesmu

Minijatura

**Na jednom valu sam se rodio
Gledali ga ljudi zavidnim očima
I on je od toga brzo potonuo.**

Josip Gujaš Džuretin

XII. Sastanak crikvenih jačkarnih zborov u Pinčenoj dolini

Za dopodnevni mašnim slavljem u nardarskom šatoru, 8. junija, u subotu, slijedio je skupni objed, potom pak XII. Sastanak crikvenih jačkarnih zborov u Pinčenoj dolini, a u dodatku smo mogli viditi i tančoški spektakl Petrovišćanov i folklorošev iz Keresteša. U bogatom programu se je predstavilo šest zborov naših sel, za razliku od prethodnih spravišćev, umjesto crikve sad pod šatorom, nekako u ležernijem izdanju.

Duhovnik Tamás Várhelyi se zahvaljuje zborom za skupnom jačkom

Sve nazočne je pozdravila Bori Bošić, a prve su bile jačkarice domaćega zbora. One su pred dvimi ljeti svečevale 30. obljetnicu postojanja. Na repertoaru toga dana su im stale marijanske i domoljubne jačke. Pornovski mišoviti zbor je osnovan 1986. ljeta sa ciljem očuvanja nimške kulture i narodnih jačak ter spašavanja tih vridnosti i za buduća pokoljenja. Člani HKD-a „Gradišće“

Jačkarice zbora Slavuji iz Hrvatskih Šić s domaćicama pred nastupom

HKD „Gradišće“ u Šokačkom svatovcu

zbora Ljubičica u pratnji tamburašev. Sa skupnom jačkom svih izvodjačev pak je završen XII. Sastanak crikvenih zborov u Pinčenoj dolini, a zato im je „Bog plati“ izrekao idejni otac ove priredbe, duhovnik Tamás Várhelyi.

Tiho

su ovput oduševili gledatelje atraktivnim prikazom Šokačkoga svatovca, a malo kasnije izveli su i Bunjevački svit. Šićki Slavuji s hrvatskim melodijama, dokle komorni korus iz Keresteša s nimškim jačkama su dodali svoje ovomu kulturnomu susretu. Mladi tančoši iz Keresteša pak su dokazali da su im noge stvorene za tanac ter da znaju i druge zabavljati, to im je u krvi. Pred nastupom četarskoga zbora novinar iz Varaždina, Zlatko Mehun je na pozornici prosio rič. On je pred kratkim na Državno hodočašće Hrvatov dopeljao kotrige Kluba varaždinskih branitelja 1991.-1995., a ovom prilikom je doputovao u Nardu na biškupsku mašu s još pedeset članov Udruge umirovljenika 7. mjesnoga odbora Biškupec iz Varaždina. Uručeni su dari i sklopljeno je prijateljstvo s Klubom umirovljenikov u Nardi. Na znanje se je dalo i to da je slijedeći sastanak dogovoren u jesen, pravoda u Varaždinu. Za četarskim Rozmarinom su došli na red i žene iz petroviskoga

Bogatstvo...

Penzionisti iz Varaždina i Narde stupili su u prijateljstvo

Oproštajna svečanost HOŠIG-ovih osmaša

U predvorju budimpeštanske Hrvatske škole 14. lipnja 2019. priređena je svečanost opraštanja osmoga razreda škole. Od jedanaest učenika svoje školovanje u HOŠIG-u nastavlja: Brigitta Bencsók, Borka Borbola, Ákos Kepes, Tamás Kohári, Nemere Markó, Zorka Romac, Efe Sancaktar i Grga Szabó, a u drugoj ustanovi: Réka Faggyas, Orhan Halilović i Balázs Németh. Razrednice su osmaša: Rita Grbavac i Éva Kollár. Prigodni su program osmislili polaznici sedmoga razreda i svečari, a prostorije cvijećem okitili polaznici šestoga razreda.

Za pozivnicu svojeg opraštanja osmaši su odabrali misli francuskoga Michela Eyquema de Montaignea „Nije dan vjetar nije povoljan ako ne znaš kamo ploviš“, i poznajući razrednu zajednicu i razrednicu Ritu Grbavac, (i) taj naraštaj hošigovaca zna u kojem će smjeru zaploviti svojom jedrilicom. Prigodni program – u kojem su stihove kazivali: polaznica sedmoga razreda Zsófia Fülöp, te osmaši Borka Borbola, Grga Szabó i Balázs Németh – bio je naravno u duhu opraštanja, prolaznosti i po kojih savjeta za budućnost. U ime svečara govore su čitale Zorka Romac na hrvatskome i Efe Sancaktar na mađarskome jeziku. One su se prisjetile prvoga razreda i razrednice Snježane Baltin, škole u prirodi u Novome Vinodolskom i u Crikvenici, zajedničkih izleta s prijateljskom zagrebačkom Školom Ante Kovačića, ljetovanje na Pagu ili putovanja po Baranji, brojnih izložaba i šetnje po muzejima... dakle svih onih skupa provedenih 1440 dana. No tu su bile i riječi zahvale razrednici u prvome razredu Snježani Baltin i Katici Benčik, te Riti Grbavac i Évi Kollár... svim nastavnicima, roditeljima i prijateljima. „Postoji jedna osnovna istina s kojom se svi trebamo suočiti, premda i ne želimo. Jednom svemu dođe kraj. Iako sam iščekivala današnji dan, nikad nisam voljela ako nečemu dobrom dođe kraj. Zadnji dan ljeta, zadnje poglavlje jedne sjajne knjige ili rastanak od jednog prijatelja. Ali završetak je neizbježan. (...) Danas se opraštamo od osnovnoškolskoga školovanja. Govor zatvaram sljedećim riječima: „Život ne čine dani koji su protekli, / Nego dani koje se rado prisjećamo““, rekla je među ostalom Zorka Romac. U ime sedmoga razreda govor na hrvatskome čitala je Nina Šindik, a na mađarskome Kamilla Szabados. „Zastanimo na tren i prisjetimo se. Godine koje ste proveli među HOŠIG-ovim zidovima zauvijek će vam ostati u srcu i sjećanju, bili to lijepi ili loši trenutci. No tuga i ljutnja s vremenom nestaju u dalekoj prošlosti, i ostaje samo veselje. Ja se najradije

Zorka Romac i Efe Sancaktar

sjećam zajedničkih programa, natjecanja, kada nije samo učenje bilo važno nego i humor, veselje, sport, kultura, gdje ste dokazali da ste istinita zajednica“, kazala je među inima Nina Šindik. Generacijsku su vrpču na školsku zastavu privezali i predali mlađem naraštaju Brigitta Bencsók i Tamás Kohári. U ime ustanove svečarima se obratila ravnateljica škole Ana Gojtan. „Danas je dan opraštanja naših osmaša. Veseli nas da su pojedini ostali u ovoj školi, ali smo i žalosni.

Žalosni smo kada učenici koji se opraštaju i u stvarnosti napuštaju školu. Nadam se da će vam godine provedene kod nas ostati u lijepom sjećanju: ova ustanova u kojoj ste postali školarci, gdje ste prvi put doživjeli kako je teško postići dobre rezultate i kako je teško podnijeti neuspjeh. Gdje ste postali svjesni članovi jedne narodnosne zajednice. Ima koji se s radošću opraštaju. To su oni osmaši koji će također učiniti korak unaprijed, ali ostaju u istoj zgradi. Koji ponosno mogu reći da će dogodine biti već srednjoškolci. Ista zgrada, iste učionice, ali ipak: biti gimnazijalcem jest jedan drugi svijet. Gimnazija nas već priprema na dalje učenje, priprema na odraslo doba. Stoga će biti lijepo, uzbudljivo i biti će prepuno novih izazova“, reče među ostalom ravnateljica Gojtan. I pri kraju tradicijska završnica svečanosti, zajednički ples i pjesma osmaša. Dragi svečari, neka sto mora čuva vašu jedrilicu, plovite dalje sigurno i veselo.

Kristina Goher

Fotografija za uspomenu

Ognjogasci u Nardi imaju novi dom

Duhovska nedilja se je začela s mašom hvalodavanja ognjogascev u Nardi, a potom u povorki je došlo mnoštvo ljudi do kraja sela, kade stoji novi dom Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva. U zadnje vrime ovo naselje još i prekomjerno su tukle elementarne nepogode, a fajbegari su vik stali na raspolaganje, „Bogu na diku, a ljudem na pomoć“. Nesriće i poplave nisu obašle ni ov stan, zato je bila potribna i obnova od temelja do krova, ku je potpirala Seoska samouprava i s čuda djeli i sami selčani.

Aktivni ognjogasci ki su čuda djelali na novom domu

S ugarskom himnom započeto slavlje je najprlje pozdravila načelnica sela Kristina Glavanić, vraćajući se u prošlost, kako je moglo selo svenek računati na ognjogascce u minuli ljeti pri katastrofa, poplava, pri srušenju drivov. Pred obnovljenim stanom svakomu pomagaču se je zahvalila na napravljenom djelu, čemu je Seoska samouprava osigurala materijale. Tako se je izminula cijela krovna

Povorka je išla od crikve do mjesta svečevanja

László Pajor zastupnik županijskih fajbegarov prikdaje spomenicu nardarskomu zapovidniku Zoltanu Pezenhofferu

ovput i službeno prikdala novim vlasnikom. Zoltan Pezenhoffer, dugoljetni zapovidnik Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva, u riči je zagazio u prošlost nardarskoga fajbegarstva, kako je Društvo osnovano 1891. i stari dom im je bio u hiži na Kossuthovoj ulici 69. Ovo mjesto je bilo i utočišće djelatnikom ki su zvanarednu zadaću imali za vrime žetve, posebno u noći. Pod bojem se je stan zgorio, svi dokumenti, zastave su zničeni. Ljeta 1965. je sazidan novi dom, a pregradnja je realizirana 1995. ljeta. Sadašnja obnova potribna je bila zato jer je led u takovoj mjeri stukao krov da na stijeni je curila nutra godina. Ovde je bilo pitanje samo to, hoće li ostati stara zgrada ali će se srušiti i nova napraviti. Stare stijene su ostavljene, ali plašč je u potpunosti novi. Pod sv. Florijanom je postavljena spomin-ploča u čast jur pokojnih fajbegarov, pred kom je onda položen i vijenac. Tamás Várhelyi je zatim blagoslovio novu ognjogasnu bazu i kip sv. Florijana ter prosio blagoslov na sve one ki pomažu ljudem u pogibeli i nesrići.

Tiho

Hrvatski dan i crkveni god u Lukovišću

Lukoviška je Hrvatska samouprava priredila Hrvatski dan i crkveni god („bučuru“) sv. Antuna 16. lipnja ove godine. Program je počeo s prijateljskom nogometnom utakmicom na sportskom terenu od 15 sati. Utakmicu su odigrali domaćini s prijateljima iz susjeda, s martinačkom momčadi. Od 16 sati slijedila je sveta misa na hrvatskom jeziku koju je celebrirao velečasni Ilija Čuzdi u katoličkoj crkvi. Na njoj je svirao pečuški Orkestar Vizin te pjevali i članovi barčanskoga KUD-a Podravina. Na kraju mise na dolasku im je zahvalila predsjednica lukoviške Hrvatske samouprave Ruža Bunjevac. Od 17.30 slijedio je kulturni program u školskoj sportskoj dvorani. Nastupio je pečuški KUD Baranja s podravskom i šokačkom koreografijom te onom poznatom „Ljubomorni“. U programu smo mogli vidjeti bogati program u izvedbi lukoviških osnovnoškolaca, Benjamina Erdeljija i barčansko Kulturno-umjetničko društvo Podravinu. Slijedila je zajednička večera od 19 sati te bal od 20.30. Sportsku su dvoranu okitili i obogatili slike poznatoga lukoviškog slikara Josipa Fučkara, zaljubljenika u Podravinu.

Ramona Štivić

Izložba slikara Josipa Fučkara

Osnovnoškolci na programu

Svetu je misu govorio vlč. Ilija Čuzdi.

Drvljanci i proštenje Presvetog Srca Isusova

Drvljanci, podravsko naselje na obali Drave. S lijepim kućama za odmor, mjesto za lov i ribolov. Nasip iliti benta koja vodi od Martinaca i Starina, vodi znatizeljnike na biciklima. Križevcima danas pripadaju Drvljanci te se i o proštenju organizacijski brinu i Seoska i križevačka Hrvatska samouprava. Ne znam je li 2019. ima stalnoga stanovnika. Ali ima "bučuru" koju još održavaju i oko nje se okupljaju podravski Hrvati okupljeni oko Martinačke župe i svećenika Ilije Čuzdija te Šeljinske župe i svećenika Joze Egrija I ove je godine na blagdan Presvetog Srca Isusova mala povorka sa zastavama iz martinačke crkve krenula prema Drvljancima. Nasipom, a ispred Starina skrenula lijevo dolje do drvljanskoga zvonika i improviziranog oltara na ulazu u nekadašnje selce. Došli su svećenici Vlado Škrinjarić iz Podravske Moslavine koji je predvodio svetu misu, Ladislav Bačmai, Augustin Darnai, orguljala je martinačka kantorica Ančika Gujaš.

Od 2011. godine glavna ulica nosi ime Presvetoga Srca Isusova. Nekadašnji šeljinski župnik, rodnom Križevčanin Ladislav Ronta, prije desetak i više godina, danas harkanjski župnik i dekan Šikloškog dekanata, kazao mi je kako je sve počelo prije domalo trideset godina. U krugu prijatelja razgovarali su o tome kakva su bila nekadašnja hodočašća povodom drvljanskoga proštenja. – Kada smo bili djeca, kada smo bili mladi, ne samo na taj dan nego i više puta godišnje dolazili smo u Drvljance. Kako se prisjećam, u ono vrijeme mnogo je ljudi dolazilo iz okol-

nih naselja na blagdan Presvetoga Srca Isusova, tko pješice, tko biciklom, a tko je imao, i motorom. Tada sam došao na zamisao da bismo na taj dan trebali držati misno slavlje u Drvljancima. Navijestio sam u Šeljinu, Starinu da ćemo imati misu, a ljudi nisu vjerovali da će netko doći ovamo. Kako bi i vjerovali kada ovdje već nije bilo nikoga. Kako sam zabilježio, okupilo se nas sedamdesetero. Tada smo se dogovorili da ćemo svake godine na taj blagdan služiti misu. Treće godine pozvali smo pečuškog biskupa Mihálya Máyera, a okupilo nas se već više stotina vjernika. To je bila prva prava podravska bučura – rekao je Ronta. I tako se iz godine u godinu počelo hodočastiti u Drvljance, ove godine ponovno 28. lipnja.

Mala stranica

Tabor „Židanskih zvijezdic“ u Plajgoru

Na koncu škole, kotrigri „Židanskih zvijezdic“ odselili su se u plajgorsku Meršičevu hižu na stvaranje i taborovanje uz jačku, tanac i različite aktivnosti. Tabor je peljao hižni par Kovač, a pozvane su bile i pedagoginje Nataša Dorosulić i Sabrina Tengelić, od sambotetskoga Hrvatskoga obrazovnoga centra. Uz igru, narodila su se ovde i prava umjetnička djela. U subotu je bilo hvalodavanje za uspješno školsko ljeto u židanskoj crikvi, s farnikom Štefanom Dumovićem, a mašno slavlje su sa svojim jačenjem oblikovali ovi mali umjetnici. Za skupnim objedom, bila je proba, a u nedilju je slijedio još nastup u Répcelaku.

Po smihu i dičinjem glasu se je odzvanjala plajgorska Meršičeva hiža, 14. i 15. junija, kad su svoj šesti Tabor održale „Židanske zvijezdice“. Odzada na vrtu sve je jur u zelenilu, tamo se igra i jači krug najmladjih taborašev s odgojiteljicom Sabinom. A na stolu jilovača da se iz mefkoga materijala mali prsti po volji oblikuju ono, što im je nek želja. Odrašćeni po uputu učiteljice Nataše se spoznaju s glagoljicom, pišu svoja imena, napravu prava umjetnička djela, cijelu kartu rodnoga kraja. Kristina Pantoš-Kovač, ka i sama ima troje dice, i roditelji ki s ljubavlju gledaju, kako se njeva dica dobro čutu u ovoj skupščini, pod friškim luftom i opušćenoj atmosferi, spolom pazu korake diozimateljev. „Ča je jako interesanto, da smo i prvi tabor ovde držali, ali onda još nismo mislili da ćemo i šestoga imati“, kaže Kristina, ka čudo napravi u ovoj maloj skupščini, ka si je jur izvojevala svoje mjesto na gradišćanskoj folklornoj sceni. Po riči peljačice, svenek je to najvažnije da skupa tancaju da prik igre se

Taboraši s roditelji, pomagači i učiteljicami

Najmladje u stvaranju

nauču nove riči, tanci i koreografije i ne nazadnje da se i dobro čutu i zabavljaju. Svaki tabor je dovidob imao svoju temu: mogućnost za osvajanje prve koreografije, pripravljanje na snimanje CD-ploče, bili su ovde izleti kot i nagrada, uspostavljanje prijateljskih vezov s Hajdenjaki u Dolnjoj Pulji, skupne probe i nastupi, a i sadašnji aktualni tabor je govorio o partnerstvu, lipom i sadržajnom boravku

na idealnom mjestu. „Roditelji jako nas podupiradu, dojdju med nas, u svemu jako čuda pomažu. Zahvaljujemo se i na potpori hrvatskim samoupravam Prisike, Hrvatskoga Židana i Plajgora, s timi pomoći moremo i planiramo još čuda svega. Sad jur imamo i svoj logo sa zvijezdicom i dicom u narodnoj nošnji“, veli peljačica, dodajući da u januaru su ganuli plesačnice ter u svi tri seli velik je bio interes, ne samo sa strane dice nego i odrašćenih. Sadašnji tabor je shranjao i druge zanimljivosti, kad su diozimatelji posjetili u Plajgoru jedno seosko gospodarstvo i morebit po prvi put su mogli gosti kušati pravo mliko, jogurt i sir. Pri oblikovanju svete maše u subotu, u zajedničkom druženju u nedilju i nastupu tako u Répcelaku, kot nekoliko dan kasnije u Austriji, mali izvodjači su još jednoč položili sve svoje znanje, šikanosti i svoju ljubav prema folkloru, hrvatskoj igri i jeziku. Iako ov zadnji, nažalost, i ovde jur stoji na slabi noga...

Tiho

Hvalodavanje za uspješno školsko ljeto

Hrvatski piknik već trinaesti put

Po staroj navadi letinjska je Hrvatska samouprava početkom ljeta (15. lipnja) priredila Hrvatski pomurski piknik u parku, blizu toplica i upravo na danu kada je otvorena sezona kupanja. Na piknik se okupilo više od deset družina iz pomurskih mjesta, odnosno iz Međimurja. To je dan kada se Hrvati s mađarske i hrvatske strane u opuštenom ugođaju družu se uz kuhanje raznih specijaliteta – reče Marija Đuric, predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave, te dodala da se često na takvim mjestima zaključi najbolja poslovna suradnja.

Piknik je započeo u prijepodnevnim satima kada su organizatori podijelili najosnovnije sirovine za kuhanje, no naravno svaka je družina sa sobom ponijela sastojke od kojih je njihovo jelo postalo posebno ukusno. U Letinji živi mala hrvatska zajednica čiji su članovi većinom rodom iz hrvatskih pomorskih naselja, ali osim njih mnogi se mještani rado uključuju u programe, naime zbog bliskosti hrvatske granice grad gaji vrlo dobre odnose s gradovima iz Hrvatske. Letinja i na službenom i na civilnom polju vrlo dobro surađuje s pograničnim Goričanom, ima potpisan sporazum o međusobnoj suradnji s gradovima Ludbregom i Prelogom. S njima se kandidirala na europske projekte u okviru kojih zajedno grade turističke ponude, usklađuju programe. U svrhu toga u Letinji vrlo dobro surađuju Gradnačelnik gradonačelnikom Szilárdom Farkasem, Hrvatska samouprava i Kulturni centar „Fáklya“ (Luč). Tijekom ljeta također će zajedno organizirati programe na kojima će biti hrvatskih sadržaja, odnosno sudionika iz matične domovine, to su međunarodne kolonije, folklorni festivali, glazbeni programi Šetališnog parka, obilježavanje Dana državnosti i drugi. Nakon godinu dana stanke toplice su opet otvorile vrata kamo vrlo rado stižu gosti iz Međimurja, mnogoput ondje se nađu prijatelji, opuštaju se u vodi i pijuckaju pivo ili vino u ugostiteljskim zdanjima.

Hodošanic Ivan Mesarić ne voli se baš kupati u toplicama, ali vrlo rado se družu s pomurskim Hrvatima.

– Mislim da iz svakojeg hrvatskog naselja poznajem nekoga, iz Mlinarca, Petribe, Pustare, Serdahela, Sumartona, a i drugih.

Slasne „girice“ Ivana Mesarića

Družina mladih simpatizera

Najukusniji gulaš što su ga kuhale zajedničke ruke pomorskih i međimurskih Hrvata.

Već odavno se družimo s prijateljima, skupa igramo nogomet, družimo se na natjecanjima u ribolovu, vatrogasnim zahvatima, na kulturnom polju, a neki i trguju. Bit je svega prijateljstvo. Meni nikad nije teško doći na priredbu, i sada sam se primio pečenja ribica jer vrlo mi je lijepo u društvu pomorskih Hrvata, reče g. Mesarić dok je pekao u ulju ribice, po njegovom „girice“.

Serdahelac Zoltan Turul također se raduje takvim druženjima, kaže da najbolje prijatelje ima u Hrvatskoj, često se družu s njima u svom vinogradu na Staroj gori, a on također odlazi na razna kušanja vina ili priredbe u Hrvatsku. Već jedva čeka programe Pomorskih dana u kolovozu koji se u gradu priređuje već od šezdesetih godina prošloga stoljeća i na koji već odonda stižu kulturne skupine iz Varaždina i Međimurja.

Beta

253. obljetnica rođenja bana Franje Vlašića

Ban Franjo Vlašić (po mađarskom imenu Vlasich Ferenc), vojskovođa, političar i uzoran vojnik, rođen je 24. travnja 1766.g. u Dumvaru (Dombóvár). Životni je put istaknutog državnika primjer kako postizanje uspjeha, primanje najviših odličja i dužnosti bio je moguć i u zajedničkoj austro-ugarskoj državi ako je tko bio nadaren i ustrajan. U spomen velikana dumvarska Hrvatska narodnosna samouprava 2011. g. postavila je spomen-ploču, a 2015. poprsje u dvoru nazvanom po njemu Dvor Vlašić. Odonda dumvarska Hrvatska narodnosna samouprava svake godine blizu nadnevka njegova rođenja priređuje spomen-svečanost s polaganjem vijenaca kod njegova spomenika. Na ovogodišnju svečanost održanu 25. travnja stigao je lijep broj gostiju. Program

Spomenik banu Franji Vlašiću

je započeo intoniranjem hrvatske i mađarske himne, a nakon toga su učenici pečuške Hrvatske gimnazije „Miroslava Krleže“ dali dvojezičan prigodan program u kojem su govorili o životnom putu Franje Vlašića, urešujući ga recitacijama i hrvatskim melodijama. U ime Vladina ureda Tolnanske županije dr. Ágnes Filczinger, voditeljica ureda Dumvarskog kotara, podijelila je svoje misli s okupljenima. Među ostalima reče da rođeni Dumvarac tijekom svojega životnog puta predstavljao je i mađarske i hrvatske interese. Bio je pristaša hrvatskoga preporoda, borio se da hrvatski jezik bude službeni i da se uvede u obrazovanje, ali ujedno je stao uz mađarske interese protiv Habsburgovaca, još i kao povjerenik Erdelja suprotstavio se dvoru. Oba naroda smatraju ga svojim, podjednako je i Hrvat i Mađar, pogotovo u Dumvaru. Njegov lik i tada, a i danas važna je spona između dva naroda, što nas trajno povezuje. To je posebno važno u današnjoj Europi, da očuvamo nacionalne korijene i zajedničku povijest jer smo potrebni jedni drugima. Rekla je da je ponosna na svoje hrvatske korijene preko majčine grane, ali nakon višestoljetnog suživota to uopće nije čudno. Sigurna je da bi se ban Franjo Vlašić i danas primio uloge povezivanja dva naroda.

Balint Štadler, bivši učenik Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže, pozdravio je Mišu Heppu, bivšega predsjednika Hrvatske državne samouprave, odnosno bivšega glasnogovornika Hrvata u Mađarskoj. U pozdravu je naglasio da je upravo predsjednik Mišo Hepp zajedno s pokojnim Đurom Frankovićem, povjesničarom, bio poticatelj i pomoćnik postavljanja spomenika Franji Vlašiću odnosno u promicanju njegova kulta i u Mađarskoj i Hrvatskoj. On je taj narodnosni zastupnik koji je uvijek cijenio rad dumvarske zajednice i sve istaknute priredbe je počastio svojom nazočnošću.

Gospodin Mišo Hepp prisjetio se kako su Hrvati u XVII. stoljeću iz okolice Brinja i Ogulina u nadi boljeg života došli u Dumvar. Sa su na tom području živjeli u lijepom broju, svjedoči i podatak da su u 1900-ih godina tražili u Sakču (Szakcs) svećenika sa znanjem hrvatskoga jezika. Spomenuo je i okolnosti nastajanja spomenika, kakvih teškoća, prepreka je bilo i izrazio je duboko poštovanje prema Hrvatskoj samoupravi koja je bila ustrajna u tome.

Gabor Győrfári, ravnatelj pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže i savjetnik u Hrvatskoj državnoj samoupravi s priznanjem je govorio o maloj hrvatskoj zajednici i o njezinim nastojanjima, koja na baranjsko-tolnanskoj granici, kao jedina hrvatska samouprava u Tolnanskoj županiji, čuva hrvatske korijene i razvija kult Franje Vlašića. Istaknuo je da takve i slične priredbe jačaju, pomažu očuvanje narodnosne kulture u današnjemu globalnom svijetu. Očuvanje narodnosne i nacionalne kulture metaforički usporedio je s lukom (povrće) u kojem je unutrašnji dio, srce, vrijednost, veza do koje simbolično vode vanjski listovi običaja, tradicija, junaka. Dumvarski su Hrvati našli svojeg junaka, čiji život može biti uzor mladima i u Mađarskoj i Hrvatskoj. Svečanost je završena polaganjem vijenaca. Prvo je dr. Ágnes Filczinger položila vijenac sjećanja, a zatim Mišo Hepp i Gabor Győrfári. U ime dumvarske Hrvatske samouprave vijence su položili Gábor Varga-Stadler i László Boros-Gyevi, dopredsjednik.

beta / mcc

Spomen-obilježje postavljeno je 2011. godine.

Gábor Varga-Stadler, predsjednik, i László Boros-Gyevi, dopredsjednik dumvarske Hrvatske samouprave

HRVATSKI KULTURNI SAVEZ U SLOVAČKOJ | CHORVÁTSKY KULTÚRNY ZVÄZ NA SLOVENSKU
POD ZÁŠTITOU VELEVLÁNYCA ČHROVÁTSKEJ REPUBLIKY NA SLOVENSKU | POD POKROKITEĽSTVOM VELEPOSOLSTVA REPUBLIKY HRVATSKE U SLOVAČKOJ

FESTIVAL
DOBRODOŠLI

13.07.2019.

Hviezdoslavovo námestie BRATISLAVA

17:00 Alegorický sprievod s kónským záprahom
Po staza našich starih

17:30 Kultúrny program | Kulturni program

Folkloro društvo „Ljuljanka“ (SK)
Tamburaški orkestar Konjice (SK)
Folkloro društvo „Grbarčičeta“ (SK)
Muzičko-pjevački ansambl „Rosica“ (SK)
Tamburaški sastav „Čunovski bečari“ (SK)
KUD Lipa Lipovljani (HR)
Zbor Lira Lipovljani (HR)
Folklorna skupina Po staza naših starih 2019 (H,HR,A,CZ,SK)
Muško jakčarno društvo - Hrvatski Jandrof (SK)

KULT MINDOR
Realizovano s finansijskom podrškom Fonda za podršku kulture narodnostnih manjina

BARANJA

Udruga baranjskih Hrvata zajedno s Hrvatskom referaturom Pečuške biskupije organizira hodočašće u Mariju Bisticu, na čelu s velečasnim Augustinom Darnaijem i Gabrijelom Barićem. Vrijeme: subota, 17. kolovoza 2019. Prijave se očekuju na telefonskom broju 06 20 398 0514 ili na e-adresi baranyaihorvatok@gmail.com. Hodočašće financijski potpomaže Ured premijera i Fond Bethlen Gábor (NEMZ-KUL-19-0010).

BIRJAN

U organizaciji Hrvatske samouprave, u tom se naselju priređuje IX. Hrvatski dan, 13. srpnja. Program Dana započinje svetom misom u mjesnoj crkvi, s početkom u 16.30, a nastavlja se nastupom folklorša na otvorenoj pozornici u središtu naselja, kojem pretходи zajednička glazbena povorka kroza selo. Nastupaju: Dječja i omladinska grupa Čitaonice mohačkih Šokaca, mohački Mladi orkestar, pečuški Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe, beliščanski Muški pjevački zbor „BelAmi“, mjesna dječja i Hrvatska folklorna skupina. Nakon programa slijedi zajednička večera, a potom bal uz JUICE TEAM.

MIŠLJEN

U organizaciji Udruge „Naši ljudi“, 29. lipnja 2019. godine kod mišljenskog doma kulture priređeno je natjecanje u kuhanju. U natjecanju su se predstavile baranjske i šomošdske hrvatske samouprave sa svojim gastronomskim specijalitetima, tako starinski, martinački, kukinjski i mišljenski riblji paprikaš. Kuharske su družine zabavljali svirači iz Podravine, Mohača i Kukinja. Sve su zainteresirane rado čekali kao goste.

Malonogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“ u Budimpešti

Sudionici turnira

Hrvatska samouprava grada Budimpešte, uz novčanu potporu Hrvatske samouprave X., XII., XIII. okruga te Novoga Budima, i ove je godine priredila tradicijski malonogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“. U HOŠIG-ovoj sportskoj dvorani 15. lipnja okupili su se momčadi iz Baje, Santova, Koljnofa, Podravine, Trogira i domaća momčad. Po dogovoru kapetana momčadi, svi igraju protiv drugoga, a utakmica traje dva puta po osam minuta. Po dobivenim bodovima redosljed je malonogometnog turnira „In memoriam Stipan Pančić 2019“ ovaj: 1. Baja (13 boda), 2. Trogir (12 boda), 3. Podravina (9 bodova), 4. Budimpešta (6 bodova), 5. Santovo (3 boda), 6. Koljnof (1 bod). Najbolji je vratar turnira Santovac Stipan Milojev, najbolji igrač Trogiranin Zoran Nuić, a najbolji strijelac Bajkinja Jelena Richárd s osam pogodaka.

Branko Kovač

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić Blažetin, tel.: +36-30-3961852, e-mail: branka@croatica.hu, ZAMJENICA GLAVNE UREDNICE: Timea Horvat, e-mail: tiho@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac, e-mail: balatinacz66@gmail.com, Bernadeta Blažetin, e-mail: beta@croatica.hu, Kristina Goher, e-mail: kristina.ghr@gmail.com, RAČUNALNI SLOG: Anna Kondor, tel.: 1/269-1974, e-mail: nusik.glasnik@gmail.com, LEKTOR: Živko Mandić, e-mail: zmsantovo@gmail.com, ADRESA: 1093 Budapest, Lónyay u. 18/b. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA OSNIVAČA: Savez Hrvata u Mađarskoj, IZDAVAČ: Croatica Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: ERSTE Bank Hungary Zrt. 11600006-00000000-78637100, uredništvo Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi 7500 Ft. Tjednik se financira iz državnog proračuna Mađarske. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1093 Budapest, Lónyay u. 18/b. HU ISSN 1222-1270